

SEZAI KARAKOÇ'UN ŞİİRLERİNDEKİ "DOĞU" VE BİR ANTİTEZ OLARAK "ÖTEKİ" NİN İNSASI*

Muhuttin DOĞAN¹

Özet

Toplumlar, kendilerini bazen öteki üzerinden konumlandırma ihtiyacı duyabilir, tarihsel dönemler ve zamanın egemen görüşleri, öteki imajının oluşmasında önemli roller üstlenir. Zaman içerisinde yüklenen anlamlar değişim gösterse bile öteki her zaman olumlu veya olumsuz şekillerde farklılıklar taşımak zorundadır ve bu farklılıklar ötekinin var oluşunun ana kaynağı olacaktır. Tarihsel altüst oluş dönemlerinde - özellikle yeni bir kimlik arayışına girildiği zamanlarda- öteki ile daha yoğun bir hesaplaşma içerisinde girilir, "biz" dairesinin dışına itilerek uzak kalınması gereken ve ona karşı savunma mekanizmaları geliştirilen bir kavrama dönüşür "öteki". Kıyımı bilinmeyerek elden çıkarılan, kaybedilen bir dünyyanın/uygarlığın yeniden inşasını kendine görev bilen Sezai Karakoç, şiir ve

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, Doğu, Batı, Öteki, Biz, Medeniyet

Geliş/Received:

22 Kasım/November 2022

Kabul/Accepted:

23 Aralık/December 2022

Yayın/Published:

30 Aralık/December 2022

* **İntihal Taraması/Plagiarism Detection:** Bu makale intihal taramasından geçirildi/This paper was checked for plagiarism.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Muhuttin Doğan).

Atf/Cite as: Muhuttin Doğan, "Sezai Karakoç'un Şiirlerindeki "Doğu" Ve Bir Antitez Olarak "Öteki"nin İnşası = The East" And The Construction Of "The Other" As Antithesis In Sezai Karakoç's Poems", Edebiyat Bilimleri 3, (Aralık/December 2022), 9-29 <https://doi.org/10.5281/zenodo.7494879>

CC BY-NC 4.0 | This paper is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial License

¹ Doç. Dr. Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü İstanbul/Türkiye. Elmek: dogan.muhittin@hotmail.com <https://orcid.org/0000-0002-3525-5981>.

nesirlerinin büyük çoğunluğunu bu amaç doğrultusunda kaleme alır. Doğu-İslam toplumunun değerlerinin insan fitratına, kâinatın doğal döngüsüne ne kadar uyumlu; bunun karşısındaki düşüncelerin hakikatle bağlarının kopuk ve eğreti olduğunu vurgulamaya çalışır. Batılı değer yargılarının karşısında olan yazar, onları yer yer keskin bir dille eleştirmekten uzak kalamaz. Bu çalışmada Doğu ve Batı medeniyetlerini duyuş, bilgi ve tecessüs noktasından iyi analiz etme yetisine sahip olduğunu düşündüğümüz Sezai Karakoç'un şiirinde "biz"e (İslam dünyası) ve "öteki"ne (Batı dünyasına) nasıl yaklaştığı, iki farklı dünyanın hangi özelliklerini öne çıkardığı üzerinde durularak ayırmaları belirginleştirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Sezai Karakoç, doğu, batı, öteki, biz, medeniyet.

THE EAST" AND THE CONSTRUCTION OF "THE OTHER" AS ANTITHESIS IN SEZAI KARAKOÇ'S POEMS

Abstract

Societies may sometimes need to position themselves against the "other". Historical periods and dominant circumstances of the time play an important role in the formation of the image of the "other". Even if the meanings attributed to it change over time, the "other" always has to have a differences in positive or negative ways. If these differences do not exist, the "other" cannot be built. In historical turns of turmoil – when a search for a new identity is started – a more intense confrontation with the other is made. The "other" turns into a concept that needs to be avoided by being pushed out of the circle of "us" and that requires defense mechanisms against it. Sezai Karakoç, who considers it his duty to rebuild a lost world, a lost civilization, writes most of his poetry and prose for this purpose. While he is emphasizing that the opposing thoughts are disconnected from the truth he tries to explain how compatible are the values of the Eastern-Islamic society with human nature and the natural cycle of the universe. The author, who is against Western values, cannot stay away from criticizing them with sharp language from time to time. We think Sezai Karakoç has the ability to compare and analyze the Eastern and Western civilizations from the point of perception, knowledge, and experience. In this study, how he approaches "us" (Islamic world) and the "other" (Western world) in his poems, what features of the two different worlds he highlights will be tried to show.

Keywords: Sezai Karakoç, east, west, other, us, civilization.

Giriş

Şiirin, sadece kelimelerin ahenkli bir şekilde imgelerle, sembollerle süslenenek oluşturulan bir sanat çabası olmadığı gibi; sırf bilgi yüklü dizelerden oluşan bir sanat dalı da olmadığı genel kabul gören bir gerçektir. Döneminin çoğu şairi sadece dile yaslanarak yeni bir şiir anlayışının peşinden giderken Karakoç, sanatlı/estetik bir söyleyişin yanında yüzyılların birikimini taşıyan bilgi hazinelerinin birleşiminden doğmasını istediği yeni bir şiir anlayışını, şiir dilini ortaya koymayı amaçlar.

İkinci Yeni şairleri içerisinde kabul edilmesine rağmen onlar kadar dili, imgelere boğarak anlaşılmaz bir zemine çekmez, onun -alışılmış söylem kalıplarının dışına çıkarak yeni bağdaştırmalar ve sembollerle oluşturmaya çalıştığı- şiirinde ana gayesi, mirasçısı olduğu İslam dünyasının geleneğini kendine özgü bir söyleyişle devam ettirmekten başka bir şey olmaz. Şiirin sadece kelime oyunlarından meydana gelemeyeceğine inanan yazar, onu insanî duyarlılıklardan ve bilgiden de mahrum bırakmaz.

Bir yıkılış ve toplumsal altüst oluş sürecinin içerisinde doğan Karakoç, insanın dünyada görevlerinin olduğuna inanan sanatkarlardandır ve bütün dizelerinde, nesirlerinde bu görevin bilinci, ışıltıları, izleri saklıdır. Ömrü boyunca bu uğurda tavizsiz bir duruş sergilemeye çalışır, yerli düşünceden ve geleneğin gölgesinden uzak kalmamayı tercih eder². Gücünü İslam medeniyetinden alan dirilişin mimarı olmayı ister. Mehmet Akif gibi inandığı davanın ihtiyaç duyduğu her alanında olmaya çalışır, şiirler, makaleler, denemeler, kitaplar, dergiler hep bu ana gayesi için atılmış adımlardandır. Şiirin temel taşlarının sözcükler olduğunu bilen yazar, onları en etkili söyleyişle bir araya getirerek kapalı, kendisini kolay ele vermeyecek ve hep yeni kalabilecek şekilde kurarak *İslam/Diriliş* davasının hizmetine sunar:

² “Sezai Karakoç, terbiyesiyle, ağırbaşlılığıyla, inanışıyla, masumiyetiyle, soyluluğuyla, saflığıyla, hal ve tavırlarıyla bir Anadolu insanıdır. Hatta birçok maddi imkanlardan mahrum kalışıyla. Çocukluğu, gençliği, memuriyet hayatının büyük bir kısmı bu coğrafyada geçmiştir. Mizacında var olan kimi özellikler bu toprakların mayasıyla kıvam bulmuş, yerli kültürle yoğunlumuştur. Başkaca söylesek fitratı, Anadolu'nun yetişme/yetiştirme şartlarıyla, töresiyle, yerli renkleriyle kıvam bulur. Hatta ihtiyatla şunu diyebilirim, Anadoluluk ruhu onu hiç terk etmemiştir.” (Karataş, Turan (2018), “Tanıdıkça Büyüyen Güzelleşen...”, Sezai Karakoç ve Bir Uygarlık Tasarımı Olarak DİRİLİŞ, Hece (Özel sayı:5), Hece Yayıncılık, Ankara, s. 30-31)

"Şair, sadece gönderilen olmadığını bilmektedir. Aynı zamanda bir uyarıcı olduğuna inanmaktadır. O, dile eklemlenmiş İslam düşüncesiyle bir bahar aşısı vurmaya gelmiştir. Bu aşı zeytine yağ; incire bal olma özelliğini kazandıran cevherin kendisidir. Bunun için sürekli yenidir ve yeni bir dille dirilişe geçecektir. Geçmişten geleceğe ve merkezden çevreye doğru helezonlar çizerek var olanların tümünü ihata edecktir." (Özcan, 2018: 179)

Türklerin/Osmanlı'nın Avrupa yolculuğu çeşitli merhalelerden geçer, algılara göre imgeler değişir, bu, aynı zamanda Osmanlı'nın tarihsel süreçlerde düşünce dünyasının hangi merhalelerden geçtiğinin de bir işaret olur. Batı bazen fitnenin, fesadın olduğu lanetliler dünyası, bazen gelişmelerine paralel olarak eşit görülen bir dünya, bazen de göz kamaştıracak şekilde ileri gitmiş imrenilesi bir alemdir Osmanlı için ve kendi kimliklerini bu gelişmiş toplum üzerinden kurgulamaya çalışır. İb. Şirin'e göre modernleşmiş Batı'nın son hali onlar üzerinde hangi yöne gideceklerini şaşıracakları, kendilerini kaybedecekleri kadar derin bir şok etkisi yaratarak gidebilecek üç alternatif yol sunar: *"Birincisi, kaybolmuşluğunun farkına varmadan yola devam etmek; iki arada bir derede yalpalayıp durmak. İkincisi, kendisine ilişkin sahicilik iddialarından tamamen vazgeçip, ötekisinin nesnelleştirdiği kimliği kabullenmek. Üçüncüüsü, sahiciliğine yönelik, kendi evrenini, evini, hakikatini yeniden üretmeye çabalamaktır."* (Şirin, 2009: 377). İşte Sezai Karakoç, Batılı sanat anlayışlarının uzağına düşmeden kendi evreninin hakikatini, evinin kıymetini bilip hayatı boyunca onu yeniden üretme gayretleri içerisinde olan bir kişilik³. Geçmişten kopmadan/korkmadan temel değerlerin üzerinde kıymetli kültür abidelerinin yükseltilebileceğini ispatlamaya ve kendi değerlerinden uzak kalanları buna inandırmaya çalışmıştır 88 yıllık ömrü boyunca:

"...O (S. Karakoç), Batı'nın çıkmazlarına, yanlışlıklarına,

³ "... Batı düşüncesine yönelik temelliğ edilen değerlerin yanında Karakoç şiri Yunus'a, Mevlana'ya veya Hâfız şiirine bağlanmakta hiçbir güçlük çekmez. Metaforik konuşucu öznenin üretiminde dile yansıtın veya dilde gömülü olan tarihsellik bakımından geleneğe ait değerler bütünlüğü, devralındıkları eklenmenme bölgelerinden çağımıza taşınır. Başka türlü söylemek gerekirse bir medeniyetten devralınanlar; kurucu ideolojinin ve yaşam endişesinin şekillendiği çağcıl olan bir diğer medeniyete devredilirler..." (Polat, Adem (2018), İkinci Yeni Şiirinin Felsefi Kaynakları, Kesit Yayınları, İstanbul, s.258.)

hakikati görmezden gelen kör çabalarına karşı çıkar. En çok da içimizdeki yabancılara, yani kendi öz benliğini, asıl kimliğini inkâr edip Batı'nın sahte tebessümlerine ve yapmacık dostluklarına aldananlara hayiflanır, öfkelenir.” (Karataş, 1998: 338).

Bu makalede, “öteki” kavramı ve Batı’nın kendi dışındaki dünyaları - özellikle İslam dünyasını- nasıl kurguladığı kısaca belirtilmeye; Sezai Karakoç’un İslam medeniyetinin karşısında büyük bir rakip/güç olarak bulunan Batı’ya nasıl baktığı ve onların hangi değişmez özelliklerine vurgu yaptığı “Yılan” şiiri üzerinden çözümlemeye çalışılacaktır.

Öteki ve Batı'nın Ötekisi

Öteki, toplumların ortak muhayyilelerinin oluşmasında önemli yere sahiptir, toplumlar ötekinin özelliklerini ortaya koyarken kendilerini daha iyi tanıma şansını da yakalar, bunun yanında ötekine uygun görülmeyen bütün güzel özelliklerin “biz” tarafında bulunması kaçınılmaz olur (Milas, 2000: 7). “Öteki” ile “ötekileşme, ötekileştirme” kavramları arasında önemli anlam farklarının olduğunu da söyleyebiliriz; ikincilerde “ben”in kendi varlık alanına razı olmama, kendi varlık alanını genişletme isteği ile “öteki”nin varlık alanına tahakküm etme, onu bozma anımları saklıdır. “Ben”in kendi cemaatinin dışına uzanarak diğer kültürler hakkında söz söylemeye kalktığı andan itibaren onu kendi öznel yorumlarıyla değerlendirme, bir kendine görelilik oluşturma ortaya çıkmış olur. Bu süreçte “Öteki”nin asıldan koparılarak yeni bir imaj içerisinde oturtulmaya çalışıldığı görülür ve böylece kendi gerçek özelliklerini kaybederek bir başkalaşım geçirir bizden olmayan, kendi özü ile şeyleştirilen varlığı arasındaki engeller aşılmaz boyutlara ulaşabilir.

İnsanın kültürel ve tarihsel bir varlık haline gelebilmesi için bile kendi toplumunda diğer insanlara ihtiyaç duyar, onların değerlendirmeleri/takdirleri sonucunda kendisinin yerini belirlemeye çalışır⁴; ama ötekini bir imaj çerçevesi içerisinde tanımlamaya çalışmak,

⁴ “...Lacan’ın deyimiyle, ötekinin alanında, yani toplumsalın içinde kültürel ve tarihsel bir varlık haline gelir. İşte bireysel psikolojiyi yönlendiren arzu, toplumsal yüceltilen imgeler, alkışlamalar ve sırtını sıvazlamalar ile yaratılan arzu modelleri ile çakıştığı ölçüde, birey kendini Ötekinin alanında ‘adam yerine’ konduğunu, istendiğini daha da önemlisi ‘sevildiğini’ hisseder. Lacan’a göre arzu, Ötekinin sevdığı özne olmanın bitmez ateşleyicisi olarak işlev görür.” (Yağcıoğlu, Semiramis

ulusların kimliklerine yeni bir yön verme ihtiyacı duydukları dönemlerde kendisini daha fazla hissettirir. Ötekine yüklenen, yakıştırılan imajlar sayesinde kendi üstünlüklerini göstermeyi amaçlar uluslar, onların ulaşamadığı, erişemediği, donanamadığı bütün güzel hasletler "ben"in ülkesinin insanların özelliklerini olur:

"İmajlar, ideolojik bir bütünlük içeren bir grubun içindeki kişilerce, kendi durumlarını açığa kavuşturmak için oluşturulur. Bir kimlik arayışı ile doğrudan ilişkili gibidir. Resmi ulusal kutlamalarda bu, en açık bir şekilde görülür; "toplu bellek" oluşturulurken "öteki"nin imajı da oluşur. İdeolojilere bu açıdan bakıldığından, esas olarak ulusal inancın içeriği değil, bir grubun birligini oluşturan "biz" ve "öteki" kavramlarının açıklığı ve kesinliği önem kazanır. Ulusal birlik, ulusal bilinç bu imajların olduğu derecede güç kazanır. Bu "inanç", grubun kökeni, kendi ahlaksal değerleri vb. ile de doğrudan ilişkilidir. "Öteki", bu çerçevede "biz"in dış sınıridir. Yani "biz", bir yerde "öteki"ne göre belirlenir. (Milas, 2000: 7)"

Varoluşsal olarak her ilişki farklı özneler arasında olduğu için "ben" ve "öteki" algısını ortadan kaldırabilmek imkânsız olmakla birlikte, en azından aradaki dengeyi adil bir şekilde kurabilmenin imkanlarının insanlığın elinde olduğu söylenebilir. İ. Kalın, modern dünyamızda "ben" tasavvuru ile "öteki" algısı arasında üç ilişki biçiminin gelişğini, var olduğunu vurgular: Bunlardan birincisi, iki zıt kutuplar olarak ben ve ötekinin birbirlerinin karşısında konumlandırılması ve mutlak manada bütün iyi özellikleri üzerinde toplamış, her zaman haklı bir ben ve karşısında tam zitti özellikler giydirilmiş kötüluğun timsali öteki ve bunun sonucu olarak da kazananın ve kaybedenin olmadığı bir savaşlar, mücadeleler zinciri; ikincisi, mutlaklaştırılmış bir ben ile hiçbir zeminde hayat hakkı verilmeyen, varlığından bile rahatsız olunan yok edilmek istenilen, aşağı görülen öteki (bu, daha çok kendilerini dünyanın merkezinde kabul eden Batılıların benimsediği bir ilişki biçim); üçüncüsü ise evrenselci-liberal söylemlerde öne çıkan küreselleşme isteği düşüncesi ve rüzgârı ile içi boşaltılmış bir benle öteki arasındaki ilişkidir (Kalin, 2016: 454-

55).

E. Said'e göre Batı ile tahakkümü altına aldığı ötekinin ilişkilerini incelemek, eşit olmayan muhataplar arasında eşit olmayan bir ilişkiyi incelemenin yanında Batı'ya ait özellikleri de yakalama şansı verir. Çünkü Batı, bu ilişkileri ile sanat eserlerinde (roman, opera, resim, şiir...) ele aldığı ve kendilerinden daha aşağı olduklarına inandıkları kültürlerin değişimyen özelliklerini ortaya koymaya çalıştığı süreçlerde istemeden de olsa kendi kimliklerini, kültürel değerlerini daha doğrusu fantezi ve zaaflarını da ortaya koyar, kendileri ile ilgili açıklar verir (Said, 2004: 291-92). Bu süreçte ötekileştirilen her zaman zayıf olandır ve ötekileştiren kendisini hâkim özne yerine koyarken karşısındakini nesne konumuna indirgeyerek yönetebileceği, sömürebileceği ve kullanabileceği bir alt kültür topluluğu da yaratmış olur. Artık bu yeni oluşturulan sahada gizli arzu ve hayallerini onların üzerinden açığa çıkarabilir:

“Bu yol Beyaz Adamların aştıkları yol

Bir diyarı aritmaya giderken arşınladıkları yol

Yer demir gökte asmalar

İki yanda iki yar.

Rehber tutup seçilmiş yıldızımızı

Adımladık bu yolu, bu ıslak, firtinalı yolu.

Ey Dünya, ne mutlu sana, Beyaz Adamlar omuz omuza

Yollarını arşınladıklarında!” (Kipling'den alıntı), (Said, 2004: 238)

Beyaz adam her zaman önemli özelliklerle donatılmış, kurtarıcı olarak görülen insan demekti ve üstün özelliklerinden dolayı Şarklıların yerine konuşabilir, onları kendilerini tanıdıklarından daha iyi tanıyor, yönetme yetisine de sahip olabilirdi. En büyük rakipleri olduklarına inandıkları İslâmî Şark'a karşı ilgileri hiçbir zaman eksilmez, bu ilgi Osmanlı'nın zayıflama sürecine girmesi ile daha da artar:

"Şark Avrupa'nın sadece komşusu değildir; Avrupalıların en büyük, en zengin, en eski sömürge gelerinin mekâni, uygarlıklar ile dillerinin kaynağı, kültürel rakibi, en derin, en sık yinelenen Öteki imgelerinden biridir. (...). Şark, Avrupalıların maddi uygarlığı ile kültürünün bütünleyici bir parçasıdır." (Said, 2012: 11).

Akılci, gelişmiş, insanî üstün yönlerinin fazlaca olduğuna inanılan Batı'nın karşısında tam tersi olarak konumlandırılan Doğu, her zaman için ya korkulası bir tehlike ya da edilgenleştirilerek kontrol altına alınması, gerekirse işgal edilmesi gereken bir yerdir (Said, 2012: 314-15). Batı, Doğu'yu ötekileştirerek kendisinin tam karşısında konumlandırırken insanî bütün hasletleri kendisine; onun karşısında gayriinsanî ne kadar özellikler var ise durağan ve değişime direnen Doğulunun bünyesine uygun görür. Doğu'yu daha Doğululaştırma yolunu tercih ederek onu ehlileştirmek, bunu yapamazlarsa üzerindeki baskıyı eksik etmeyerek yenilmesi gereken bir düşmana veya ötekine dönüştürmek ana hedefleri olur. Ve önce askerî, arkasından entelektüel anlamda işgali gerçekleştirmeye girişir (Çağan, 2019: 157). Entelektüel işgalin doğal sonucu olarak ötekinin kültürü, çıkarlarına uygun, görmek istedikleri şekilde yeniden üretilerek Batı'nın kullanım alanına sunulur. Kendileri gibi olmadıklarından emin oldukları bu alt katmanlardaki toplulukları kaderlerine terk etmenin insafsızlık olacağını düşünerek onların evrimleşmeleri gerektigine, bu kudretli elin de beyaz adamın elinden başkası olamayacağına inanırlar.

Batı akılçılığına baş kaldırarak her şeyden bir mit üretme arzusunda olan romantikler için ise Doğu, çeşitlendi, kişiselleştirildi ve birbirlerine benzemeyen onlarca Doğu tanımı ortaya çıktı. Şark'a ilgi duyan ne kadar romantik yazar var ise o kadar da farklı Doğu ile karşılaştı Avrupalı okur. Onların muhayyilesinde şekillenen bu dünyayı Parla; "*Doğu her şeyden önce bir tezatlar ülkesidir. Orada en korkunç suçlarla en ari bir masumiyet, en affetmez tabularla en çıldırtıcı duygusallık ve yasak zevkler, efendilikle kölelik, kişiliklerde yoğun çelişkiler (çiftkişiliklilik) birlikte bulunur* (Parla, 2012: 25)" ifadeleri ile belirtir.

Ötekiyle Hesaplaşan Dizeler

Semboller, geçmişten günümüze uzanan süreçte insan zihninde yer etmiş, onların iç dünyaları, ruhlarının derinlikleri hakkında önemli bilgiler

veren göstergelerdir. Onlar sayesinde insan zihninin/muhayyilesinin ücra köşeleri hakkında bilgi sahibi olunur, ruhsal dünyalarını çözümleyebilmek için veriler elde edilebilir. Yazılı ve sözlü edebî ürünlerde sanatkarların kendilerini, duygularını ifade edip başvurduğu yöntemlerden birisi de sembollerin çağrıstdığı anlamlardan yararlanmak olur. Semboller devirlere, toplumların hayatı algılayış şekillerine göre farklı anlamlar ifade edebilir. “Yılan” sembolünün de zaman içerisinde toplumlara göre değişik anlamları ifade ettiği görülür⁵. Çalışmanın sınırlarını aşacı düşüncesi ile bu konunun toplumlara ve tarihsel süreçlere göre kazandığı anlamlara geniş yer ayıramayacağımız ama önemli bir gerçeği vurgulamalıyız; o da yılanın tüm zamanlarda daha çok “olumsuz anlamlar”ı üzerine çekmiş olmasıdır. İnsanlığın ilk tarihinden itibaren efsanelerde, mitolojilerde, masallarda, halk hikayelerinde, kutsal metinlerde yılan sembolüne hep rastlanır ve çoğunlukla bünyesinde tedirgin edici anlamları, kavramları, düşünceleri toplamış/kuşanmış olarak görürüz yılan motifini. “Yalan, kurnazlık, düzenbazlık, şeytanlık, aldatma, vefasızlık, şehvet, korku” onunla bütünleşen özelliklerdendir.

Kutsal kitaplarda yer alan yılan imgesi de olumsuz anlamlar yüklüdür, orada yılan insanlara kötülük bulaştıran, güvenilmemesi gereken bir varlık olarak gösterilir. Bunun yanında Halk Edebiyatında, Divan Edebiyatında ve modern şiir anlayışında yılan kötülüklerle kötü düşüncelerle yan yana olarak ele alınır (Andı, 2010: 120-126). İncelenen şiirde ise Sezai Karakoç yılanı Batı'nın, Batılı düşünencenin bir uzantısı, eş değeri olarak看起来. Batı, yılana ait olumsuz bütün düşünceleri bünyesinde toplamış, Doğu'nun/İslam dünyasının saf, berrak, temiz düşüncelerini bulandırmak, huzurlarını kaçırma için içlerine doğru akmaktadır⁶. Yazar, şiirinin daha ilk dizesinde bir tavır alarak bu anlayışa/istilaya kökten karşı olduğunu net bir dille ifade eder.

Sadece S. Karakoç değil İslam dünyasının farklı bölgelerindeki

⁵ Geniş bilgi için bkz. “M. Fatih Andı (2010), “Cahit Zarifoğlu’nun Şiirlerinde Bir Kötülük Ögesi Olarak Yılan Sembolu”, s.112-138, *Güneşe Tutulan Ayna*, Hat Yayınları, İstanbul.

⁶ S. Karakoç, “Yitik Cennet”te, yılanı: “Kalbin Kapısını bekleyensin, içine bir parça şüphe atmak için. Zatüssuver Kalesinin sırlarından haberlisin, o yüzden değil mi ki, dışını böyle süsleyerek içindeki boşluğu gizliyorsun. Bir ucundan cennet, bir ucundan cehennem görünen stihirli bir boru gibisin. Toprağın ekşi mesajına iştihali bir elçisin, şeytanın soyut sınırlarını kirip insanla yüz yüze gelmesi için gün ortasındaki kızıl bir güneş sıcaklığından bir halka, bir kemersin. İhanet mimarisinin çelikleşen kemerisin.” şeklinde tanımlar (Diriliş, Eylül-Ekim 1974, S. 1-2, s.39).

entelektüeller de gelişen dünya karşısında konumlarını sorgulayacaklardır. D. Shayegan *Yaralı Bilinç* adlı eserinin girişinde: "*Biz periferi insanları, farklı bilgi blokları arasındaki çelişkilerin zamanında yaşıyoruz. Birbirlerini iten ve karşılıklı olarak biçimsizlestiren bağıdaşmaz dünyalar arasındaki çatlağa düşmüştür. Zihin açılığıyla ve hınc duymadan üstlenildiğinde bu ikiyanlılık bizi zenginlestirebilir, bilgi sicillerini geliştirebilir ve duyarlılık yelpazesini genişletebilir; oysa bilginin eleştirel alanından dışlandığında, aynı ikiyanlılık duraklamalara neden olmakta, baktı sakatlamakta ve tipki kırık bir aynada olduğu gibi, dünya gerçekliğini ve tinsel imgeleri biçimsizlestirmektedir.*" (Shayegan, 2020: 9) diyerek Batı karşısındaki İslam dünyasının durumunu ifade eder. İslam dünyası ve uzunca bir süre onun temsilcisi olan Osmanlı Devleti,larında hızlı bir gelişme içerisinde olan yeni dünyayı/Batı'yı şaşkınlıkla seyretme sürecinden kurtularak faydalananma dönemine geçmeyi amaçlar. Lakin süreç umdukları gibi kolay olmaz ve onları yorar.

Biraz da geç kalınmış bir haberdarlıkla ondaki büyük maddî gelişmişlik karşısında şaşkınlıklarını gizleyemezler ve bu parlak dünyyanın çekim alanına girmeleri başlangıçta memnuniyetle karşılanır, ondan sınırsızca faydalananma yolunu tercih etmeleri kaçınılmaz olur. Yalnız etkileşim içerisinde girdikleri yeni dünyyanın, hayat felsefeleri, yaşam biçimleri, ahlaki değerleri ile kendi dünyalarını değiştirmeye başladığını gördükleri anda şok yaşarlar ve yeniliklere karşı bir tutum değişikliği içerisinde girmeyi tercih ederler. Coşkuyla karşıladıkları ilk tepkiler yerini temkinli bir sorgulama ve reddedeşe bırakır⁷. Zamanla Batı, maddî gücünün verdiği avantajla Doğu'yu ele geçirmeye çalışan, onun köklü gelenekleri, dînî değerlerini yok ederek gücsüz düşürmeyi amaçlayan korkulması, uzak durulması gereken bir fesatlar yuvası olarak konumlandırılır, düşünce dünyalarında.

Batılı yaşam ve düşünce tarzının uzak durulması gereği, onun korkulacak bir yer olduğu algısı Karakoç'ta fazlası ile göze çarpar, birçok

⁷ J. P. Sartre, Fanon'un kitabına yazdığı önsözde sömürge bölgelerinde de yeni kuşakların babalarının aksine Batılı düşünceyi hayranlıkla benimsemek yerine sorgulama ve ona karşı duruşu benimsediklerini vurgular: "*Ortaya çıkan başka bir kuşak durumu değiştirdi. Bu kuşağın yazar ve şairleri, inanılmaz bir sabırla, bize değerlerimizin kendi yaşam gerçekleriyle uyuşmadığını, bu değerleri tam olarak ne reddedebildiklerini ne de onlarla bütünlüğe bildiklerini anlatmaya çalışılar. Kabaca söylemek istersem: Siz bizi bir ucube haline getiriyorsunuz, hümanizmanız bize evrensellik öneriyor, ama ırkçı uygulamalarınız bizi ayırtılıyor...*" (Fanon, F. (2013), *Yeryüzünün Lanetlileri*, Versus Kitap, İstanbul, s.16.).

eserinde, şiirinde bu dünyayla kıyasıya mücadele ettiği, bir hesaplaşma içerisine girdiği ve onun dönüştürücü, yozlaştırıcı, yok edici özelliği karşısında Müslümanları hep uyardığı görülür. Bakhtin da birçok yazısında belirttiği ve Sibel Irzik’ın Bakhtin çevirisine yazdığı önsözde yazara dayandırarak *“Kendini tanımlamak için gözlerini ötekine çevirmek, yabancı olanı anlamak için kendi konumuna sıkı sıkıya bağlı kalma”* (Bakhtin, 2001: 9) diye özetlediği ötekine yaklaşımda izlenilmesi gereken yolu işaret eden yargısı ile Karakoç’un tutumu ciddi bir paralellik de gösterir. O da yeniden büyük bir medeniyetin temsilcisi olabilmenin yolunu uzaklarda değil kendi tarihsel değerlerde aranması gerektiğini hep vurgular.⁸

Yılan şiirinin ilk dizesi Batı'ya karşı bir tavır alma, başkaldırı ve suçlayıcı bir dille başlar. İlerleyen dizelerde kimyası birbirlerine hiç uymayacak olan iki farklı dünyanın karşılaşılması yapılır, Batı'nın yüzeysel değer yargıları eleştirel, tavizsiz bir üslupla gözler önüne serilmeye çalışılır. Karakoç'un gözünde bir suçlular topluluğudur Batı. Bir simge olarak karşımıza çıkan yılannın bütün kötü özellikleri onların üzerinde toplanmıştır⁹

“Gittin ve bozdun bütün büyüsünüyü yuvanın
Yüzyılların sabrıyla
Ay ışığının harciyla
Güvercinlerden kırlangıçlardan

⁸ “*Gerekli olan, kendi kendimiz olmamız, kuruyan medeniyet köklerimizi özsü kaynaklarına uzatarak diriltmemiz, maneviyat alanında üstün ruh, yüce ahlakımızı yeniden kazanmamız, büyük bilim adamları, matematikçiler, fizikçiler, tarihçiler, sosyologlar yetiştirmemiz, geçmişimiz ve geleceğimizle bağ kurarak dünyayı eserlerine hayran bırakacak büyük şairler, mimarlar, müzisyenler, romancılar, film yönetmenleri aramızdan çıkarmamız, uzak görüşlü, uzun vadeli düşünüşlü devlet adamları zehir edecek politika ve toplum ortamını hazırlamamızdır.*

Geçen yüzyıl yerinden oynamış gidişimizi tekrar asıl yatağına oturtabilirse, arkası gelecektir. Korkmayalım. ” (Sezai Karakoç (1989), “Batı ve Biz”, *Diriliş*, 7. Cilt, 28. Sayı, s. 16)

⁹ “Bu şiirde “yılan”, bir simgedir ve çok yönlü bir simgesel değere sahiptir. Yılan simgesi, burada nefsi, şeytanı, nefis ve şeytanın yolundan giden, bunların emirleri doğrultusunda iş yapan kişi ve kurumları, gelenegi tamamen silen modernizmi temsil etmektedir. Dolayısıyla yılan simgesini, insanı kötülüklerle sevk eden nefis ve şeytan olarak alabileceğimiz gibi nefsin ve şeytanın talimatlarına göre iş yapan kişileri ve kurumları da anlayabiliriz.” (Çetin, 2012: 11-12).

İçgündü müziğinden

Çocukların pul pul düşlerinden

Doğmuş bir çiçek evine" (Diriliş (1974), S. 1-2, s. 27).

O, bir davetsiz misafirdir, dünyanın birçok coğrafyasında olduğu gibi Müslümanın yurduna da çağrılmadan gelendir. Misafir gittiği yerde biraz çekingen olur, ev sahibinin örfüne, âdetine, kurallarına uymakta azami hassasiyet gösterir ama bu öyle bir misafir de değildir. Gelmiş ve geldiği yerin huzurunu kaçırılmıştır: "*Gittin ve bozdun bütün büyüsüünü yuvanın.*"

İslam dünyası, tabiatla, insanın fîratı ile uyumlu, sanatla yoğrulmuş, hiçbir şeyi yıkmadan güzel bir dünya kurduğuna inanarak sessiz bir hayatı yaşamayı tercih ederken; Batı yakasında gelişen dünya, bu durağanlığın aksine insanı temele alan, her şeyin öznesinin insan olduğuna inanan, akla büyük önem veren, insanın bir de ruhunun olduğunu ihmâl eden yeni bir dünya oluşturmaının peşinde koşmaktadır. Doğu toplumunun insan yaratılışına uygun sahici değerlerle donanmış olmasına rağmenlarına çıkan yeni oluşum, İslam dışı bir yaşamın temsilcisiidir. Yeni teknolojik aletleri, mesafeleri yakın eden gemileri, ilme duydukları açlık ve bitmek bilmeyen öğrenme arzuları ile artık İslam dünyasının çok yakınlarındadır. Uzunca bir süre onlardaki gelişmeleri uzaktan izledikleri bu dünyanın bir gün gelecek elde ettikleri teknolojik üstünlük sayesinde İslam dünyasının konforlu yaşam alanını tehdit edeceği, oralara müdahale ederek onlara yeni bir yaşamı dayatabileceği akıllarının uçlarından bile geçmez çoğu Müslüman entelektüelin. Ama uyandıklarında artık kaderlerinin kendi elliinden alınıp başkalarının eline geçtiğini görmemin acısı ile yüz yüze kalırlar (Shayegan, 2020: s.24-25). Bu ve benzeri gelişmeler Karakoç'un;

"Benim aynamı küçültüp büyülten onlar

Benim aynamı aynalıktan çıkaran

Kapalı çarşılarda içinde fikre ve gerçeğe

Neler neler etti anlarsın onlar" dizeleri ile somutlaştırılarak gözler önüne serilmeye çalışılır.

Öteki, suçludur bizim olana/bizden olana -tamamen kendi iç

dinamikleri içerisinde doğal bir süreçle kültürümüzün bütün güzel hasletlerine ve Allah’ın buyruğu doğrultusunda insan yaratılışına, tabiatın, evrenin doğal döngüsüne müdahale etmeden onlarla uyumlu bir şekilde oluşturulan “*bir çiçek evine*”, “*kalp medeniyeti*”ne, zarif yuvaya- el uzatmış, onların yüzyıllardır huzur içerisinde akan hayatlarının ahengini, büyüsünü bozmuştur. Eskiden akınlarla savaşlar yolu ile girmeye çalıştığı İslam topraklarına şimdi makyajlı yüzleri ile girmektedir:

“Haçlı Seferleri yeniden başlamıştır artık. Şu farkla ki, eski Haçlı Seferleri silaha dayanıyordu; açık ve netti. Bugünkü Haçlı Seferleri ise gizli, hileli, aldatmalı. Fakat bu haliyle de o kadar yoğun bir hale geldi ki, sağduyusunu bütün bütün yitirmemiş bir insan, bunu derhal anlar.” (Karakoç, 1979: 17)

İslam medeniyetinin sahipleri, büyük bir sabırla yüzyıllar boyunca içerisinde yetişen sanatkarları, aydınları, yöneticileri ile dinî temeller üzerine yeni naif bir yaşam şekli ortaya koymuş, hatta nezaketi bile haddeden geçirerek hayatın içerisinde sunmuşlardır. İslam güveninden aldıkları feyizle çevreye, doğaya uyumlu, onların işleyişini de bozmadan mutluluklar içerisinde, kötüüğün, kötü düşüncelerin uğrak yeri olmayan, çocukların dünyası kadar masum düşüncelerle oluşturulmuş, o düşüncelerle doğrulmuş bir incelikler dünyasıdır Osmanlı medeniyeti. Şehirler bu anlayış içerisinde oluştuğu için Batı ruhunun yansımıası olan modern şehirleri de dışlamakta, benimsememektedir yazar:

*Bana ne Paris’ten
Newyork’tan Londra’dan
Moskova’dan Pekin’den
Senin yanında
Bütün bu türedi uygarlıklar umurumda mı
Sen bir uygarlık oldun bir ömür boyu*

Geceme ve gündüzüme” (Şiirler IV) dizeleri ile İslam medeniyetinin coğrafyada şekil bulmuş hâli olduğuna inandığı İstanbul’u öne çıkarır.

*"Girdin ve bozdun sessizliğini
Güneşin doğuşunu
Işığın camlardan geçişini
Durdurmak istedin
Uğursuz ıslığınla"*

Batı medeniyeti, dünyayı kendi anlayışına göre dizayn etmeye çalışan, ellerindeki iletişim ağlarını kendi doğruları üzerinden kurgulayarak ötekinin sesini boğmayı amaçlayan bir kültürün temsilcisi olarak konumlandırılır. Politik oyunlar, ideolojik saptırmalar ve sesi her yere ulaşan medya gücü ile İslam dünyasının gerçekleri görmesine/Güneşin doğuşuna engel olmak da onların en belirgin özelliklerindendir. Hakikate giden yollardan inananları uzaklaştırarak yeni farklı seslere kulaklarının açılmasına sebep olmak isterler, gürültülü medeniyetleri ile. Medeniyetlerinin insanları cezbeden ıshıltılı özellikleri sayesinde ışığın camlardan geçişine -İslam hakikatinin yüreklere gönüllere ulaşarak bir yaşam biçimine dönüşmesine- engel olmak da onların yaymaya çalıştığı medeniyetlerinin başat özelliklerindendir.

*"Karlar içinde donmuştu
Tuttun sıcak ovaya indin
Baharın gözlerini ezdin
Nergisler üzerinde dans ettin
Bozdun bütün büyüsünü canlı olmanın"*

Tarih boyunca Batı kültüründen başka hiçbir kültür kendi dışındaki ülkelerde bu denli derin ve sistemli bir ilgi duymamıştır. Batı medeniyeti teknolojideki gelişmelerin ve sömürgeçilerinden elde ettiği ekonomik güç sayesinde 16. Asırdan itibaren zamanla yükselen bir arzu ile geniş

coğrafyalara yayılma hızını arttırr. Onların bu yeni anlayışlarından ve uzunca bir zamana yayılacak olan gelişim sürecinden en fazla etkilenecek yerlerden birisi de Osmanlı toprakları olur. Artık tarihî süreç tersine dönmüş ve Batı'ya doğru sefere giden orduların yerinde Batı'dan gelen askerî, siyâsî ve kültürel saldırıların karşısında kendilerini savunmaktan çogu zaman aciz bir Osmanlı/İslam dünyası tarihteki yerini alır. Bu dünyaya erişmek/ilismek, huzur içerisinde yaşamalarını sürdürmen insanların yurtlarına/sıcak ovalarına ulaşmak, onların rahatlarını kaçırılmak/“*Baharın gözlerini ezmek*,” zarif yaşam biçimlerine müdafale etmek/“*Nergisler üzerinde dans etmek*” ve yaşam umutlarını, geleceğe dair güven duygularını yok etmek/“*Canlı olmanın bütün büyüsünü bozmak*” arkasında her türlü gücü bulunduran Batı için zor olmamaya başlar.

İki dünyanın birbirleri ile etkileşimleri de nicelik bakımından eşitler arasında gerçekleşen bir ilişkinin çok ötesindedir. Batı'dan dünyanın diğer bölgelerine giden seyyahlar ile karşı tarafinkilerin sayıları karşılaşıldığında aradaki farkın boyutları eşitsizliğin seviyesini net olarak gösterir. 1800 ile 1950 yılları arasında sadece Yakındoğu ile ilgili altmış bin eser yazıldığı tahmin edilmektedir. İslam dünyasında bu rakamlara karşılık gelecek bir değer bulmak imkansızdır. Üstelik iki kültürün birbirlerine gidiş gelişleri de oldukça farklı amaçlar taşırl. Batı'ya gelenler, daha çok ilerlemiş kültürden ülkeleri için yeni faydalı şeyler öğrenebilmek amacı içerisindeydir, bunun yanında karşı karşıya kaldıkları teknik olarak çok gelişmiş, ıshaklı dünyanın şaşkınlıkları ile ülkelerine dönerler (Said, 2012: 216).

Berman'a göre pozitif bilimlerde görülen hızlı ilerlemeler sayesinde evrene ve oradaki yerimize dair elde edilen güçlü bilgiler, insanların toptan hayatlarını alt üst eden hızlı sanayileşme hamleleri, doğal afetler ve siyasi gelişmeler neticesinde insanların bulunduğu coğrafyaları değiştirmek zorunda kalması ile ortaya çıkan demografik değişimler, hızlı ve sarsıntılı kentleşme, farklı toplumları birbirlerine bağlayan yeni ve hızlı iletişim sistemleri, bu dalgalanmalar ve gelişmeler sonucunda oluşan kapitalist dünya pazarları insanlara yeni bir dünya düzeninin içerisinde olduklarının habercisi olur (Berman, 2017: 28). Ve yaşayacakları yeni dünyanın adı da modern bir dünyadır. Bu dünya, Batı'nın yayılmacı arzuları ile dünyanın diğer bölgelerini etkisi altına almakta hiç zorlanmaz. Modern hayat bir taraftan insana güç kuvvet, coşku, gelişme, dünyayı yeni bir anlayışla tasarlama özgüveni verirken; bir taraftan da aldığı, sahip olduğu eskiye ait

değerleri kaybetme endişesiyle yüz yüze bırakır insanları, hızlı değişim süreçlerinin rüzgârı yípratıcı olur geçmişin değerleri açısından.

Modernizmin etkisi ile eskiye ait olumlu birçok değerin yok olup gideceğine, Müslümanca bir yaþantiya uymayan düşüncelerin İslam dünyasının ufkunu kaplayacağına inanan Karakoç böyle bir anlayışın karşısında yer almayı kendisine görev bilir¹⁰. Çünkü Batı'dan gelen hayat anlayışları onu ürkütmektedir, o geldiği zaman "Çiçek evi" diye adlandırdığı geçmişin yaşamsal güzellikleri yok olup gidecektir. O, modernizmin/çaðdaþlaþmanın karşısında kendisini pasif bir şekilde konumlandırmak yerine; İslam toplumunun tarihsel özne pozisyonunun hep devam etmesini isteyen ve bunun yollarını göstermeyi amaçlayan mücadeleci bir şair/düşünür olmayı tercih eder, eserleri boyunca. Umudunu hiç kaybetmeden "kin, nefret ve şiddetten" uzak üslûbuyla, temeli hisli dizeler olan, dünyalar kurmayı sürdürür¹¹.

"Tanrı böyle yaratmış seni

Sen yılan olmaya mahkûm

Gecenin ta kendisi

Kara kaderlerin çercisi"

Bu dizelerde Batı'nın özünde, oluşum şeklinde, hayat felsefesinde bir kötüluğun olduğu vurgulanır, hangi çehreleri ile gözükürse gözüksün üçüncü dünyanın karşısında onlar kötüluğun kaynaklarıdır. Etraflarına

¹⁰ "...Sezai Karakoç'ta şiir 'devlet'e nişan almış bir silah olarak patlamaz. O'nun dikkati, modernizmin işleyim ve dolaþım aygıtlarına deðil diþtiniiþ biçimine yöneltir. Epistemik bir hassasiyettir Sezai Karakoç şiir. Modernitenin anlam çatısını gök ile insani birbirinden koparan bir cellatlık, ontolojik bir canılık gibi görmektedir..." (Muharrem, Mustafa (2018), "Geometri Sağnağı Altında Sesler ve Sezai Karakoç", *Sezai Karakoç ve Bir Uygarlık Tasarımı Olarak DÍRÍLÝŞ*, Hece (Özel sayı:5), Hece Yayıncılık, Ankara, s. 94-95).

¹¹ "Sezai Karakoç bir Müslüman olmasının yanında, belki de bu sebeple Batı'yi, Batı'nın ürettiği moderni ve modernliği asla kabullenmemesi ile tanınır. "Taha'nın Kitabı"nda yer yer açık, yer yer de örtük olarak, "Masal" şiirinde ise bütün şiir boyunca bunu işler. "Ötesini Söylemeyeceğim"deki fon okuyucuda bir kin duygusunun oluşmasına yol açsa da Karakoç'un bağlı olduğu değerlere bu duyguya çok yakışmadığından söz konusu duyguyu bir çocuğun masum öfkесine dönüştürerek işlemeyi tercih etmiştir. "Taha'nın Kitabı"nda da kin, nefret, şiddet gibi duygulara rastlanmaz. Savaş vardır ancak bu daha çok içsel bir savaştır; şiddetten kaçınan bir mücadelemdir, sonunda sabır ve dirilişin olduğu bir mücahededir." (Balçı, M. (2013), Taha'nın Kitabı, Türk Dili, Doðumunun 80. Yılında Sezai Karakoç'un Şiiri (Ö.S.), S. 744, s.169.)

karanlık, gözyaşı, huzursuzluk dışında verecekleri fazla bir şeyleri de yoktur, ayaklarının değdiği topraklarda huzur ve mutluluktan eser aramak boşsunadır. Ulaştıkları bölgelerin zenginlikleri ile varlıklarını, güçlerini arttirma yolunu tercih ederlerken ‘*Kara kaderlerin çerçisi*/satıcısı olmaktan kurtulamazlar ve ele geçirdikleri coğrafyalardaki toplumların gelecek umutlarını söndürerek karanlığa yönelmelerine sebep olurlar.

Fanon bu iki dünyayı karşılaştırırken: "...Azgelişmişlik dünyası, yoksulluk ve insandışılık dünyası, ama aynı zamanda doktorsuz, mühendissiz ve yöneticisiz bir dünya. Bu dünya karşısında Avrupa ulusları şatafatlı bir refah içinde yüzmektedir..." (Fanon, 2013: 100) tespitlerinde bulunur. Karakoç'u da rahatsız eden şey sadece karşısına aldığı Batı uygarlığının kendi ülkesine yönelen saldıruları değil bütün mazlum üçüncü dünya ülkelerini hedef almalarıdır, bunu birçok şiir ve yazısında da dile getirir.

*"Zafer anıtlarının güvesi
Mutlu ülkelerin sfenksi
Gövdende ölüm zehirli bir ağıt gibi
Ve insanoğlunun karşısında
Kükkedisi"*

Doğu'nun dünyasına sürekli akınlar yapan, onun içерisine, en gizli köşelerine, mahremine kadar girmeyi amaç edinen Batılı düşünce, bin bir yüzüyle karşısındaki saf, bakır kalmış dünyayı bozmak, mutluluklarını alt üst etmek için durmaksızın çalışır. Onların millî değerlerini, tarihlerini dezersizleştirerek kendi değerlerini yerleştirmenin, nesillerin öz değerleri yerine Batı'nın kutsallarına hayran olacak bir yapının temellerini oluşturmanın peşinde koşarlar. Çeşitli hilelerle toplumların kendileri ile barışık mutlu yaştılarına da el uzatırlar: "*Mutlu ülkelerin sfenksi*". Batının bu karanlık yüzünü -Karakoç'la aynı paralel düşüncelerde olduğuna şahit olduğumuz- Fanon başka bir coğrafyadan lirik bir üslupla vurgu yapar. Görünüşte, uzaktan güzel olan Batılı düşüncenin özünde nasıl bir şey olduğunu içeren birisi olarak dile getirmeye çalışır:

"Haydi yoldaşlar, şimdi taraf değiştirmeye zamanı. Bizi içine saran geniş karanlık örtüyü silkeleyip atmalı ve ışığa ulaşmalıyız. Doğacak yeni gün bizi kararlı, aydınlanmış ve sağuyulu bulmali.

Hayallerimizi terk etmeli, eski inançlarımıza ve dostluklarımıza elveda demeliyiz. Yararsız ağıtlar, kısır yalvarmalar ve kokusmuş çabalarla zaman harcamayalım. Ağızından insan sözünü hiç düşürmeden sokak köşelerinde, dünyanın bütün köşelerinde insanları katleden bu Avrupa'yı bir kenara bırakalım.

Avrupa kendi amaçları ve ihtişamı için yüzyıllar boyunca öteki insanların gelişmesini engelledi ve onları köleleştirdi; yüzyıllar boyunca sözde "tinsel deneyim" adına neredeyse tüm insanlığı kırıp geçirdi. Onlara bir bakın, atom bombasının yok etme tehdidiyle ruhsal çöküş arasında gidip geliyorlar." (Fanon, 2013: 303).

"Melek dağıtansın

Zehirli tozlarında

Skandal serpersin Meryemlere

Cennetin kapısını durmadan kapayansın"

Karakoç, dizelerinin sonuna doğru karşısında olduğu, bir hesaplaşma içerisine girdiği Batı kültürünün en büyük kötüüğünün ne olduğunu da belirtir: Onlar saflığı, temizliği yanlarında taşıdıkları kültürlerinin bir parçası olan zehirli düşüncelerle bozan, fitne, fesatları ile Müslümanların berrak, temiz düşüncelerini bulandıran, bu dünyada yaşamalarının ana amaçlarından olan ebedî huzur yeri cennete ulaşmalarını engelleyen, oraya giden yollarda yürümelerine müsaade etmeyen bir dünya anlayışının temsilcileridirler ve Müslümanların "*Sırat-i Müstakim*" üzere yaşamalarına engel olurlar.

Sonuç

Şiirde tercih ettiği üslup ve imgeler açısından İkinci Yeni anlayışının

îçerisinde yer almasına rağmen içerik bakımından onlardan ayrılan Karakoç, hayatı boyunca hep bir ‘*diriliş*’ ruhunun savunucusu olur. Onun eserlerinde temel gayenin “*İslam dünyasının kaybettigi güzel günlere yeniden ulaşmanın taşlarını dösemek*” olduğu, bu uğurda bedeli ‘*bir mahser içerisinde en aziz yalnızlığı yaşamak*’ da olsa her güçlüğe göğüs gerdiği görülür. Ona göre insanlığın bugün altüst oluşları, kırılmaları ve adaletsizlikleri yaşamalarının en büyük müsebbibi, Batı’nın insan fitratına ve doğanın doğal döngüsüne uymayan, onları yaratılış kodlarından uzaklaştıran modern dünya tasavvurlarıdır. Çünkü onların temsilcisi olduğu yeni yaşam anlayışı, toplumların köklü ve yerli değerlerinin karşısındaki en büyük yıkıcı felakettir ve toplumların üzerlerine giydirilmeye çalışılan eğreti gömleklerdir. Onlarla gelen gösterişli, ışıklı, gürültülü, insanlığın gözlerini boyamaya çalışan yeni dünyanın tehlikelerine karşı uyanık olmaya, zamanın ruhunu inkâr etmeden, ona teslim olmadan, onu yönetmeye çağırır, mensubu olduğu kültürün insanlarını.

Ötekine karşı taviz vermeden sağlam bir duruş sergilemeyi amaçlar Karakoç, Öteki Müslüman dünyanın yaşantısına, hayat anlayışına, hayatı yorumlayışına -daha net olarak bünyesine- uymayan farklı bir kültürdür ve onlar yerlerinde durmayan zorla da olsa diğer kültürlerin alanına girmeye çalışan, kontrol ve istila etmek isteyen tek boyutlu bir kültürün, hakikatle bağlarını koparmış yaşam biçiminin temsilcileridir. İslam dünyası bu istilacı kültür karşısında bilinçli ve uyanık olmalıdır. Çünkü onlar dünyanın bütün bölgelerinde, girdikleri yerlerde huzuru hep yok etmeyi amaçlamışlardır. Kendi yaşam değerleri, inançları ve kültürel değerleri ile ata yurtlarında huzur içerisinde yaşayan toplulukların en büyük düşmanları bu dışardan gelen istilacı, inançsız insan toplulukları olmuştur. Onlar, hakikati görmelerine engel olarak yönlerini değiştirmelerinin, güneşin doğduğu yere yürümelerini de engelleyerek karanlığa yönelmelerinin müsebbipleridirler. Girdikleri yerlerin kültürel birikimlerini dezersizleştirerek yerlerine kendi değerlerini ikame etmek en önemli amaçlarındandır. Yönlendirdikleri menzil ise huzura/mutluluğa çıkacak bir yerden ziyade hem bu dünyalarını hem de ahiret hayatlarını kaybetmelerine sebep olacak nurdan/aydınlatkan yoksun karanlıklardır. Bu öteki karşısında şuurlu bir duruş sergilenmez ise onlar İslam dünyasının kutsallarına da leke sürmekten, iftira atmaktan uzak durmayacaklardır.

Özetle onlar; bu dünyada bütün kötülüklerin kaynağı ve insanı

Hak'tan, hakikatten uzaklaşdıracak bir medeniyetin temsilcileridir, karşısında konumlandırılan Müslüman yaşamı/Islam medeniyeti ise ötekinde olmayan insan bütünü güzellikleri üzerinde toplamış, fîratın dışına çıkmayan; Hududullahı zorlama cüretinde bulunmayan, yenilgisinde bile bir zafer müjdesi taşıyan medeniyettir. Bu medeniyetin mensubu olanlar zaman zaman çetin yollardan geçmekte imtihan edilseler bile yazarın umudu hiç eksilmez ve '*Mezarlardan bile yükselen bir bahar*'ın olacağından şüphesi de yoktur.

Kaynakça

- Andı, M. F. (2010). *Güneşe Tutulan Ayna*, Hat yayınları, İstanbul.
- Bakhtin, M. (2001). *Karnavaldan romana, edebiyat teorisinden dil felsefesine seçme yazılar*. İstanbul: Ayrıntı Yayıncıları.
- Balçı, M. (2013). Taha'nın kitabı, *Türk Dili, Doğumunun 80. Yılında Sezai Karakoç'un Şiiri* (Ö.S), S. 744.
- Berman, M. (2017). *Katı olan her şey buharlaşıyor*. İstanbul: İletişim Yayıncıları.
- Çağan, K. (2019). *Postmodernizm ve mahremiyetin dönüşümü*. Ankara: Pruva Yayıncıları.
- Çetin, N. (2012). *Şiir tahlilleri 2*. Ankara: Akçağ Yayıncıları.
- Diriliş Dergisi (Eylül-Ekim 1974), S. 1-2, Diriliş Yayıncıları, İstanbul.
- Fanon, F. (2013). *Yeryüzünün lanetlileri*. İstanbul: Versus Kitap.
- Kalın, İ. (2016). *Ben, öteki ve ötesi, İslam-Batı ilişkileri tarihine giriş*. İstanbul: İnsan Yayıncıları.
- Karakoç, S. (1979). *Günlük yazılar I, farklar*. İstanbul: Diriliş Yayıncıları.
- Karataş, T. (1998). *Doğu'nun yedinci oğlu Sezai Karakoç*. İstanbul: Kakanüs.
- Karataş, T. (2018). Tanıdıkça Büyüyen Güzelleşen. *Hece: Sezai Karakoç ve bir uygarlık tasarımları olarak diriliş* (Özel sayı:5). Ankara: Hece Yayıncılık, s. 29-36.
- Muharrem, M. (2018). Geometri sağnağı altında sesler ve Sezai Karakoç. *Hece: Sezai Karakoç ve bir uygarlık tasarımları olarak diriliş* (Özel sayı:5). Ankara: Hece Yayıncılık, s. 93-99.
- Özcan, T. (2018). *Yazılı/yankı, makaleler-denemeler*. İstanbul: Kesit Yayıncıları.
- Parla, J. (2012). *Efendilik, şarkiyatçılık, kölelik*. İstanbul: İletişim Yayıncıları.

- Polat, A. (2018). *İkinci yeni şiirinin felsefi kaynakları*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Said, E. W. (2004). *Kültür ve Emperyalizm*. İstanbul: Hil Yayın.
- Said, E. W. (2012). *Şarkiyatçılık, Batı'nın Şark anlayışları*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Shayegan, D. (2020). *Yaralı bilinç, geleneksel toplumlarda kültürel şizofreni*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Şirin, İ. (2009). *Osmanlı imgeleminde Avrupa*. Ankara: Lotus Yayınevi.
- Yağcıoğlu, S. (2017). *Roman kahramanı ve öznellik: söylem ideoloji ve coğrafya*. İstanbul: Komşu Yayınevi.
- Yeğenoğlu, M. (2003). *Sömürgeci fantaziler, oryantalist söylemde kültürel ve cinsel fark*. İstanbul: Metis Yayınları.